

Bericht: Reactie LTO Nederland op internetconsultatie ‘Stimuleringsmaatregel organische stofrijke meststoffen’

Afzender: LTO Nederland

Contactpersoon: Willemien van de Kandelaar, LTO Themaspécialist Bodem en Mineralen
E-mail: wvdkandelaar@lto.nl
Telefoon: +31(0)621212419

Consultatie: <https://www.internetconsultatie.nl/osmurm/b1>

Datum indiening: 16 januari 2023

A. Inleiding

Dit is de reactie van LTO Nederland op de internetconsultatie ‘Stimuleringsmaatregel organische stofrijke meststoffen’. Deze reactie van LTO Nederland is zoals gebruikelijk opgesteld na interne afstemming met de regionale LTO-organisaties (LLTB, LTO Noord en ZLTO) en de aan LTO gelieerde sectororganisaties Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV), Koninklijke Algemene Vereniging voor Bloembollencultuur (KAVB), Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO), Glastuinbouw Nederland en BioHuis.

B. Algemene reactie

Deze internetconsultatie met daarin de vertaling van een voorgenomen maatregelen uit het 7^e actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (APN) rijkelijk laat aangezien 2023 en daarmee het APN al begonnen is. LTO Nederland heeft al vaker vastgesteld dat LNV onvoldoende of laat communiceert en vindt het dan ook erg kwalijk dat dit nu weer het geval blijkt te zijn. Herhaaldelijk heeft LTO Nederland met anderen bij LNV aan de bel getrokken over het tijdig communiceren publiceren van nieuwe wetgeving. Immers, de invulling staat nog niet vast en het tijdsplan voor de implementatie is kort. Ondernemers weten daardoor niet waar zij rekening mee moeten houden, terwijl de bemestingsperiode en het teeltseizoen weer bijna voor de deur staat.

Dat gezegd hebbende, is het positief te zien dat er stimulerend beleid uitgerold wordt om Goede Landbouw Praktijk te bevorderen. Zoals ook in de toelichting wordt aangegeven hebben organische stofrijke (hierna: OS-rijke) meststoffen veel voordelen voor zowel ondernemers als het milieu. Deze meststoffen zorgen voor een toename van organische stof in de bodem wat de bodemvruchtbaarheid verbetert. *“Het verbetert de structuur, bevordert de bewerkbaarheid en verhoogt het vochtvasthoudend vermogen van de grond. Maatregelen die de hoeveelheid organische stof in de bodem verhogen, zorgen daarmee ook voor een verhoging van de (stabiliteit van) landbouwkundige productie en verlagen de impact van droge weersomstandigheden. Daarbij draagt het ook bij aan de opslag van CO₂ in de bodem in de vorm van stabiele organische stof fracties en daarmee aan de klimaatopgave van de landbouwsector.”* LTO Nederland is tevreden dat deze langverwachte maatregel eindelijk wordt doorgevoerd en hoopt meer van dit soort stimulerende maatregelen te kunnen verwelkomen. Door een maatregel als deze wordt het veel genoemde begrip kringlooplandbouw inhoud gegeven en kan de agrarisch ondernemer de bodem, het perceel en het gewas erop centraal zetten. Zorg dat ondernemers hun gewas optimaal kunnen bemesten en de bodem kunnen verbeteren met zoveel mogelijk producten uit de agrarische kringloop.

C. Inhoudelijke reactie

I. Onderbouwing differentiatie

Wat betreft LTO Nederland is de onderbouwing waarom bepaalde OS-rijke meststoffen meer of minder meetellen in de berekening voor de toepassing van de fosfaatgebruiksnorm onvoldoende toegelicht in de consultatie. Dus behalve dat aangegeven wordt dat er gerangschikt is naar de verhouding tussen effectieve organische stof en de nutriënten (fosfaat en stikstof) in de meststof, zou het waardevol zijn om te weten wat de verhoudingen zijn van de benoemde meststoffen en wat eventueel verder nog meegenomen is in de weging.

Een suggestie voor dit laatste punt zou bijvoorbeeld zijn om de C/N-verhouding (ook) mee te nemen in de klasse-indeling. Koolstof (C) is onderdeel van de effectieve organische stof én voeding voor het bodemleven. De C/N-verhouding geeft aan hoe snel de mest wordt omgezet en er met name stikstof (N) vrijkomt. Een lage C/N-verhouding is instabiel en komt snel vrij, een hoge C/N-verhouding blijft lang werken omdat de stikstof aan de koolstof is gebonden en het bodemleven er langer over doet om dit vrij te maken. Stro bevat veel koolstof en daarom is storrijke vaste mest een geschikte meststof, maar ook vaste gescheiden mest heeft een hoog koolstofgehalte. Deze mestsoorten leveren dan ook een zeer positieve bijdrage aan de bodem.

LTO Nederland zou ervoor willen pleiten om de storrijke vaste meststoffen voor 50% mee te laten tellen in de berekening voor de toepassing van de fosfaatgebruiksnorm in plaats van de voorgestelde 75%. De ervaring leert namelijk dat juist de storrijke vaste meststoffen zeer waardevol zijn voor de bodemstructuur, het bodemleven, de bodemkwaliteit en de levering van nutriënten voor de groei van het gewas. De gehalten aan N en P bij champost en bijvoorbeeld storrijke rundveemest zijn redelijk vergelijkbaar.

II. Storrijke vaste mest

Het is onduidelijk wat er wordt bedoeld met de term storrijke vaste mest. Er worden namelijk verschillende definities gehanteerd in o.a. het 7^e APN, Uitvoeringsregeling Meststoffenwet en in deze stimuleringsmaatregel. Dit zorgt voor verwarring. Daarbij is het ook niet duidelijk wat de juiste verhouding van een hoog gehalte aan effectieve organische stof en nutriënten is in de ogen van LNV. Behalve storrijke vaste meststoffen wordt er in de praktijk ook gebruik gemaakt van andere soorten strooisel in de veehouderij. Bijvoorbeeld houtsnippers, zaagsel en vlas, deze strooiseltypen zouden ook de basis moeten kunnen zijn stro(oisel)rijke vaste meststoffen. Een eenduidige definitie is nodig om veehouders die andere strooisels toepassen zoals o.a. hooi, vlas en zaagsel ook de mogelijkheid te bieden om mest te produceren die onder deze regeling valt en duidelijkheid te bieden over de richtlijnen waar zij aan moeten voldoen. Dit is inclusief de minimum eis voor de huisvestingssystemen welke OS-rijke mest kunnen leveren, deze zorgt nu vaak nog tot onduidelijkheid en praktische problemen.

Daarbij komt dat met name in de biologische landbouw het gebruik van andere strooisels noodzakelijk is om voldoende strooisel voor de stallen te hebben, aangezien er volstrekt onvoldoende biologische graanteelt in Nederland en omliggende landen plaatsvindt om in de behoefte aan strooisel in de vorm van stro te voorzien. Het ruim instrooien van stallen is in de biologische veehouderij verplicht en de sector voert momenteel proeven uit met teelt en gebruik van Miscanthus als strooisel.

De regeling sluit storrijke vaste mest van de niet-biologische varkenshouderij uit, echter de inhoudelijke onderbouwing hiervoor ontbreekt. Wat betreft LTO Nederland zou storrijke vaste mest van niet-biologisch gehouden varkens ook als OS-rijke meststof moeten worden geclassificeerd. In het

kader van deze consultatie en het beoogde doel van de regeling bestaat er geen verschil tussen strorijke vaste mest uit biologische of niet biologische varkenshouderij. Notabene is het zo dat de reguliere teelten in de praktijk überhaupt geen toegang hebben tot biologische varkensmest, deze gaat naar de biologische teelten. Daarmee is deze stimulans voor de reguliere akkerbouw en vollegrondsteelten een lege huls. Bovendien, bij strorijke vaste mest afkomstig van andere sectoren wordt geen onderscheid gemaakt.

III. Beperking gebruik

Telers mogen niet voor 100% gebruik mogen maken van OS-rijke meststoffen. Bijvoorbeeld wanneer een teler 60 kg fosfaat mag plaatsen kan deze dat niet volledig uit champost. In dit geval kan er maar maximaal 60 kg fosfaat uit champost (telt voor 50% en dus 30 kg) worden gegeven en moet er nog aangevuld worden met bijvoorbeeld 30 kg via kunstmest. Hierdoor blijft het dus nodig om andere niet OS-rijke meststoffen te gebruiken. Er wordt gesteld dat deze maximale hoeveelheid nodig is om te voorkomen dat te veel fosfaat op de bodem wordt gebracht, hetgeen een risico vormt voor de waterkwaliteit. Echter, fosfaat uit andere meststoffen heeft ook het risico om uit of af te spoelen. Wat betreft LTO Nederland wordt er geschermd met een risico dat onterecht is. Sterker nog op veel plekken is de fosfaattoestand in de bodem al sterk gedaald en lijkt op deze manier kringlooplandbouw eerder tegengewerkt dan gestimuleerd te worden. LTO Nederland stelt daarom voor dat het gedeelte van de gebruiksnorm waarbij 100% van de fosfaatanvoer meetelt óók benut kan worden met OS-rijke meststoffen in plaats van OS-arme meststoffen. Dan kan er daadwerkelijk meer van deze meststoffen gebruikt worden.

Voor groencompost pakt het voorschrift dat niet voor 100% gebruik gemaakt mag worden van OS-rijke meststoffen zelfs negatief uit. Onder de huidige regels telt 50% van de fosfaat mee. Hierdoor kan nu bij een P fosfaatnorm van 45 kg/ha, tot 90 kg/ha fosfaat met compost toegepast worden. Onder de nieuwe voorschriften wordt de maximale hoeveelheid te geven compost gehalveerd tot max 45 kg/ha fosfaat.

Daarnaast zou LNV ook nog moeten kijken naar de voorschriften rondom onderwerken van OS-rijke meststoffen. Nu zijn deze in de praktijk namelijk niet altijd werkbaar en/of toepasbaar. Denk daarbij bijvoorbeeld aan kleigronden in combinatie met droogte of juist nattigheid. Wanneer deze voorschriften beter werken in de praktijk betekent dit automatisch ook stimulering van gebruik.

IV. Missende meststoffen

Bokashi, goed gefermenteerd organisch materiaal zoals groenafval, wordt niet benoemd in het voorstel. Echter, hiervoor worden dezelfde grondstoffen gebruikt als voor groencompost. LTO Nederland stelt daarom voor dat Bokashi ook komt te vallen onder de 25% categorie van groencompost.

Wat LTO Nederland betreft zou het goed zijn om de vaste fractie van dierlijke mest als een product uit mestverwerking ook OS-rijke meststoffen te scharen, zeker in het kader van kringlooplandbouw. Deze vaste fractie bevat namelijk veel organische stof en wordt nu vaak buiten Nederland afgezet, terwijl dit juist bij kan dragen aan het verbeteren van de bodemkwaliteit. De mineralengehalten in deze producten zijn redelijk stabiel en daarom het overwegen waard om op te nemen aan de OS-rijke meststoffen.

LTO Nederland zou een regelmatig terugkerende update van de lijst OS-rijke meststoffen willen voorstellen in verband met nieuwe meststoffen die op de markt komen en mogelijk in aanmerking komen om hieronder te vallen.

V. Weging stikstof

LTO Nederland merkt op dat voor stikstof er geen uitzondering is bepaald van de mate waar OS-rijke meststoffen meetellen in de stikstofgebruiksnorm. Als gebruik van deze OS-rijke meststoffen gestimuleerd moet worden, dan dient dit ook te worden aangepast. Om complexiteit te vermijden, er bestaat namelijk al een werkingscoëfficiënt voor meststoffen die dierlijke mest bevatten, zou er bijvoorbeeld voor gekozen kunnen worden om een deel van de meststof als dierlijke mest aan te merken en dat deel dan mee te tellen in de plaatsingsruimte voor dierlijke mest. Bijvoorbeeld champost heeft een werkingscoëfficiënt van 25% op stikstof en wordt aangemerkt als dierlijke mest omdat er dierlijke mest in champost zit. In de dierlijke mest ruimte (de 170 kg) wordt het vervolgens voor 100% meegenomen en in de totale gebruiksruimte voor 25%. Het kan hierdoor zijn dat een teler die champost aanvoert beperkt is op stikstof in de dierlijke gebruiksruimte. Om twee verschillende werkingscoëfficiënten te voorkomen door bijvoorbeeld een nieuwe werkingscoëfficiënt van stikstof uit dierlijke mest van champost vast te stellen, zou voor champost bijvoorbeeld vastgesteld kunnen worden dat deze voor 50% uit dierlijke mest bestaat en daarom voor 50% in de dierlijke mestruimte mee hoeft te tellen. Dit kan ook gelden voor andere OS-rijke meststoffen als storrijke vaste mest (in verband met aandeel stro).